

Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (trešā palāta)

2018. gada 21. jūnijā *

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Tiesu iestāžu sadarbība civillietās – Regula (EK) Nr. 44/2001 – Jurisdikcija atsevišķu darba līgumu jomā – 20. panta 2. punkts – Darba devēja iesūdzēšana tās dalībvalsts tiesās, kurā ir viņa domicils – Darba devēja pretprasība – Tiesas, kurai ir jurisdikcija, noteikšana

Lieta C-1/17

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Corte d'appello di Torino* (Turīnas apelācijas tiesa, Itālija) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2016. gada 21. decembrī un kas Tiesā reģistrēts 2017. gada 2. janvārī, tiesvedībā

Petronas Lubricants Italy SpA

pret

Livio Guida.

TIESA (trešā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs L. Bejs Larsens [*L. Bay Larsen*], tiesneši J. Malenovskis [*J. Malenovský*], M. Safjans [*M. Saffjan*] (referents), D. Švābi [*D. Šváby*] un M. Vilars [*M. Vilaras*],

ģenerāladvokāts: Ī. Bots [*Y. Bot*],

sekretārs: A. Kalots Eskobars [*A. Calot Escobar*],

ņemot vērā rakstveida procesu,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

- *Petronas Lubricants Italy SpA* vārdā – *L. Failla, G. Crespi* un *A. Valentini, avvocati*,
- *Livio Guida* vārdā – *U. Oliva* un *C. Germano, avvocati*,
- Itālijas valdības vārdā – *G. Palmieri*, pārstāve, kurai palīdz *P. Pucciariello, avvocato dello Stato*,
- Eiropas Komisijas vārdā – *M. Heller* un *F. Moro*, pārstāves,

noklausījusies ģenerāladvokāta secinājumus 2018. gada 7. marta tiesas sēdē,

pasludina šo spriedumu.

* Tiesvedības valoda – itāļu.

Spriedums

- 1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt Padomes Regulas (EK) Nr. 44/2001 (2000. gada 22. decembris) par jurisdikciju un spriedumu atzišanu un izpildi civillietās un komercietās (OV 2001, L 12., 1. lpp.) 20. panta 2. punktu.
- 2 Šis lūgums ir iesniegts tiesvedībā starp *Livio Guida*, ar domicilu Polijā, un viņa bijušo darba devēju – atbilstoši Itālijas tiesībām dibinātu sabiedrību *Petronas Lubricants Italy SpA* (turpmāk tekstā – “*PL Italy*”), Itālija, par *Livio Guida* atbrīvošanu no darba šajā sabiedrībā.

Atbilstošās tiesību normas

- 3 Regulas Nr. 44/2001 preambulas 11., 12., 13. un 15. apsvērumi ir formulēti šādi:

“(11) Jurisdikcijas normām vajadzētu būt ļoti paredzamām, un tām būtu jābalstās uz principu, ka jurisdikcijas pamatā ir atbildētāja domicils, un jurisdikcijai vienmēr ir jābūt pieejamai ar šādu pamatojumu, izņemot dažās skaidri noteiktās situācijās, kurās tiesvedības priekšmets vai pušu autonomija garantē citu sasaistes faktoru. Juridiskas personas domicils būtu jānosaka autonomi, lai kopējās normas padarītu pārskatāmākas un novērstu jurisdikcijas kolīzijas.

(12) Papildus atbildētāja domicilam kā jurisdikcijas pamatojumam vajadzētu būt arī citiem jurisdikcijas pamatojumiem, kuru pamatā ir cieša saikne starp tiesu un lietu vai kuru nolūks ir veicināt pareizu tiesvedību.

(13) Saistībā ar apdrošināšanu, patērētāju līgumiem un nodarbinātību vajākamajai pusei vajadzētu būt aizsargātai ar jurisdikcijas normām, kas ir labvēlīgākas tās interesēm, nekā to paredz vispārējās normas.

[..]

(15) Tiesvedības saskaņotas norises interesēs ir jāsamazina paralēlas tiesvedības iespēja un jānodrošina, ka divās dalībvalstīs nepieņem nesavienojamus spriedumus. Ir jāparedz skaidrs un iedarbīgs mehānisms, lai izšķirtu *lis pendens* lietas un saistītas darbības un novērstu problēmas, ko izraisa valstu atšķirības attiecībā uz dienu, kad prasību uzskata par celtu. Šīs regulas nolūkā minētā diena būtu jānosaka autonomi.”

- 4 Saskaņā ar šīs regulas II nodaļas 2. iedaļā “Īpašā jurisdikcija” iekļauto 6. panta 3. punktu personu, kuras domicils ir kādā dalībvalstī, var iesūdzēt “ar pretprasību, kura izriet no tā paša līguma vai faktiem, kas bija pamatprasības pamatā – tiesā, kurā tiek izskatīta pamatprasība”.

- 5 Šīs regulas II nodaļas 5. iedaļā, kurā ir ietverts 18.–21. pants, ir minēti noteikumi par jurisdikciju attiecībā uz atsevišķiem darba līgumiem.

- 6 Šīs regulas 18. panta 1. punktā ir noteikts:

“Lietās, kas attiecas uz atsevišķiem darba līgumiem, jurisdikciju nosaka šajā iedaļā, neskarot 4. pantu un 5. panta 5. punktu.”

- 7 Regulas Nr. 44/2001 19. pantā ir paredzēts:

“Darba devēju, kura domicils ir kādā dalībvalstī, var iesūdzēt:

- 1) tās dalībvalsts tiesās, kurā ir viņa domicils; vai

- 2) citā dalībvalstī:
- a) tiesās tajā vietā, kur darbinieks pastāvīgi veic darbu, vai tiesā tajā vietā, kur viņš to veicis pēdējoreiz; vai
  - b) ja darbinieks pastāvīgi neveic vai neveica darbu vienā noteiktā valstī – tiesā tajā vietā, kur atrodas vai atradās uzņēmums, kas pieņēma darbinieku.”
- 8 Saskaņā ar šīs regulas 20. pantu:
- “1. Darba devējs var celt prasību vienīgi tās dalībvalsts tiesās, kurā ir darbinieka domicils.
2. Šīs iedaļas noteikumi neietekmē tiesības celt pretprasību tiesā, kurā saskaņā ar šo iedaļu ir celta pamatprasība.”
- 9 Minētās regulas 21. pants ir formulēts šādi:
- “No šīs iedaļas noteikumiem var atkāpties vienīgi saskaņā ar vienošanos par jurisdikciju:
- 1) ko panāk pēc strīda rašanās; vai
  - 2) kas ļauj darbiniekam celt prasību citās tiesās, kas nav šajā iedaļā norādītās tiesas.”

Pamatlieta un prejudiciālie jautājumi

- 10 1982. gadā *Livio Guida* tika pieņemts darbā *PL Italy*, un 1996. gadā viņš tika nosūtīts darbā Polijas meitasuzņēmumā *Petronas Lubricants Poland sp.z o.o.* (turpmāk tekstā – “*PL Poland*”), kas pilnībā pieder *PL Italy* un kurā *Livio Guida* pildīja ģenerāldirektora pienākumus, bet kopš 1998. gada bija šīs sabiedrības vadītājs. Parāleli šim līgumam 2001. gadā viņš atbilstoši Polijas tiesībām ar *PL Poland* noslēdza darba līgumu uz noteiktu laiku, kas vairākkārt tika pagarināts; pēdējā līguma beigu termiņš bija 2016. gada 30. aprīlis. Divās – 2014. gada 17. un 29. aprīļa – vēstulēs viņam tika paziņots par vairākiem disciplināriem pārkāpumiem. It īpaši tika apgalvots, ka viņš vairākkārt esot pieprasījis *PL Poland* viņam atlīdzināt komandējuma izdevumus, kuri faktiski attiecās uz laikposmiem, kad viņš ir bijis atvaļinājumā; paziņodams sabiedrībai zlota un euro maiņas kursu, kas viņam bija labvēlīgāks nekā oficiālais kurss, viņš esot maldinājis *PL Italy* attiecībā uz summām, kuras tika izmaksātas ar mērķi garantēt par 2012. un 2013. gadu Polijas zlotos saņemtā atalgojuma neto vērtību, kā arī viņš esot panācis, ka *PL Poland* viņam par 2008.–2014. gadu reizi gadā nepamatoti izmaksā atlīdzību par neizmantojamiem atvaļinājumiem.
- 11 Ar 2014. gada 28. maija vēstuli *PL Italy* uzteica *Livio Guida* darba līgumu, balstoties uz it kā pamatotu iemeslu. Ar otru tā paša datuma vēstuli *Livio Guida* tika paziņots par darba attiecību izbeigšanu ar *PL Poland*.
- 12 2014. gada 31. jūlijā *Livio Guida* vērsās *Tribunale di Torino* (Turīnas tiesa, Itālija), celdams prasību pret *PL Italy* un lūdzot atzīt viņa atlaišanu no darba par nepamatotu un katrā ziņā prettiesisku un piespriet *PL Italy* izmaksāt šādā gadījumā Itālijas tiesībās noteiktos pabalstus, kā arī atlīdzināt viņam nodarīto nemantisko kaitējumu par aizskaroši veiktu atlaišanu no darba. Šajā ziņā *Livio Guida* apgalvoja, ka disciplināratbildības ietvaros pret viņu vērstās sūdzības esot neskaidras un tām esot iestājies noilgums, un ka pret viņu vērstie fakti neesot konstatējami.
- 13 2014. gada 5. decembrī *PL Italy* iesaistījās šajā tiesā ierosinātajā tiesvedībā un lūdza *Livio Guida* prasījumus noraidīt. Šī sabiedrība, – precizējama, ka ar 2014. gada 3. decembra vienošanos *PL Poland* tai ir cedējusi savus prasījumus, – pretprasībā lūdza piedzīt no *Livio Guida* summu

143 816,29 EUR apmērā par nepamatoti atlīdzinātajiem komandējuma izdevumiem, kompensācijām par neizmantojamiem atvaļinājumiem un pārmaksām, kas saistītas ar kļūdainu Polijas zlota un euro maiņas kursu piemērošanu.

- 14 *Livio Guida* apgalvoja, ka atbilstoši Regulas Nr. 44/2001 20. panta 1. un 2. punktam un 6. panta 3. punktam *PL Italy* pretprasības izskatīšana neietilpstot Itālijas tiesas jurisdikcijā.
- 15 Ar 2015. gada 14. septembrī pasludināto spriedumu *Tribunale di Torino* (Turīnas tiesa) piesprieda *PL Italy* atlīdzināt *Livio Guida* nodarīto nemantisko kaitējumu 100 000 EUR apmērā par aizskaroši veiktu atlaišanu no darba un pārējā daļā prasību noraidīja, kā arī atzina, ka lemsana par *PL Italy* pretprasību ietilpst nevis *Tribunale di Torino*, bet gan Polijas tiesu jurisdikcijā.
- 16 Šajā ziņā šī tiesa konstatēja, ka atbilstoši dokumentētiem *Livio Guida* pierādījumiem viņa domicils ir Polijā.
- 17 Tās ieskatā, lai arī Regulas Nr. 44/2001 20. panta 2. punktā darba devējiem ir paredzēta atkāpe no pienākuma celt prasību pret saviem darbiniekiem tajā dalībvalstī, kurā ir darbinieka domicils, tomēr šī atkāpe tiek piemērota vienīgi gadījumā, kad darba devējs ir paredzējis piedzīt savā juridiskajā sfērā radušos prasījumus, savukārt šī atkāpe neesot piemērojama, ja darba devējs piedzen nevis jau sākotnēji savus, bet gan vēlākā periodā līgumiski iegūtos prasījumus.
- 18 *PL Italy* pārsūdzēja šo spriedumu apelācijas kārtībā iesniedzējtiesā *Corte d'appello di Torino* (Turīnas apelācijas tiesa, Itālija), lūdzot atcelt piespriedu nemantiskā kaitējuma kompensāciju un uzturot savu pretprasību.
- 19 Šī tiesa jautā, vai, ņemot vērā Regulas Nr. 44/2001 20. panta 2. punktu, darba devējam, kura domicils ir kādas Eiropas Savienības dalībvalsts teritorijā un pret kuru kāds viņa bijušais darbinieks ir cēlis prasību savas domicila dalībvalsts tiesā, ir tiesības saskaņā ar šīs regulas 19. pantu celt pretprasību pret darbinieku tajā pašā tiesā, kura izskata pamatprasību?
- 20 Iesniedzējtiesa vēlas noskaidrot, vai gadījumā, ja no Regulas Nr. 44/2001 20. panta 2. punkta izrietētu šādas tiesības, ar šo normu tiesai, kura izskata pamatprasību, būtu noteikta jurisdikcija arī tad, ja, pirmkārt, darba devēja celtās pretprasības priekšmets ir prasījums, kuru ir nodevusi cita persona, kas vienlaikus ir tā paša darbinieka darba devējs saskaņā ar paralēlu darba līgumu, un, otrkārt, pretprasības pamatā ir prasījuma cesijas līgums, kas starp darba devēju, pret kuru ir celta prasība, un sākotnējo kreditoru ir noslēgts tikai pēc tam, kad darbinieks ir cēlis pamatprasību.
- 21 Šādos apstākļos *Corte d'appello di Torino* (Turīnas apelācijas tiesa) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:
  - “1) Vai Regulas Nr. 44/2001 20. panta 2. punkts dod iespēju darba devējam, kura domicils ir kādas [dalībvalsts] teritorijā un pret kuru kāds viņa bijušais darbinieks ir cēlis prasību savas domicila dalībvalsts tiesā (saskaņā ar šīs regulas 19. pantu), celt pretprasību pret darbinieku tajā pašā tiesā, kura izskata pamatprasību?
  - 2) Ja atbilde uz pirmo jautājumu ir apstiprinoša, vai Regulas Nr. 44/2001 20. panta 2. punkts nozīmē tās tiesas [jurisdikciju], kura izskata pamatprasību, arī gadījumā, ja darba devēja celtās pretprasības priekšmets ir nevis paša darba devēja sākotnējais prasījums, bet kāda cita subjekta (kurš vienlaikus ir tā paša darbinieka darba devējs saskaņā ar paralēlu darba līgumu) sākotnējais prasījums un pretprasības pamatā ir prasījuma cesijas līgums, kas noslēgts starp darba devēju un subjektu, kurš ir prasījuma sākotnējais īpašnieks, tikai pēc tam, kad darbinieks ir cēlis pamatprasību?”

Par prejudiciālajiem jautājumiem

- 22 Uz dodama šos prejudiciālos jautājumus, kuri ir jāizvērtē kopā, iesniedzējtiesa būtībā vēlas noskaidrot, vai Regulas Nr. 44/2001 20. panta 2. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka ar to darba devējam ir piešķirtas tiesības tiesā, kurā likumīgā kārtībā tiek izskatīta darbinieka celta pamatprasība, celt pretprasību, kuras pamatā ir prasījuma cesijas līgums, ko darba devējs ar sākotnējo kreditoru ir noslēguši tikai pēc šīs pamatprasības celšanas.
- 23 Šajā ziņā ir jāatgādina, ka, pirmkārt, attiecībā uz strīdiem, kas saistīti ar darba līgumiem, Regulas Nr. 44/2001 II nodaļas 5. iedaļā ir minēta virkne noteikumu, kuru mērķis – kā izriet no šīs regulas preambulas 13. apsvēruma – ir aizsargāt vājāko līgumslēdzēju pusi ar jurisdikcijas normām, kas ir labvēlīgākas šīs puses interesēm (spriedums, 2017. gada 14. septembris, *Nogueira* u.c., C-168/16 un C-169/16, EU:C:2017:688, 49. punkts).
- 24 Ar šiem noteikumiem darbiniekam it īpaši ir dota iespēja iesūdzēt savu darba devēju tajā tiesā, kuru tas uzskata par tuvāko savām interesēm, atzīstot darbinieka tiesības celt prasību tās dalībvalsts tiesā, kurā ir darba devēja domicils, vai tiesā tajā vietā, kur darbinieks parasti veic darbu, vai, ja šis darbs netiek veikts vienā noteiktā dalībvalstī – tās vietas tiesā, kur atrodas uzņēmums, kas darbinieku ir pieņēmis darbā. Ar minētās iedaļas normām arī darba devējam, kurš vērsas tiesā pret darbinieku, ir ierobežota iespēja gan izvēlēties tiesu, gan atkāpties no minētajā regulā paredzētajām jurisdikcijas normām (spriedums, 2017. gada 14. septembris, *Nogueira* u.c., C-168/16 un C-169/16, EU:C:2017:688, 50. punkts).
- 25 Otrkārt, Regulas Nr. 44/2001 II nodaļas 5. iedaļā ietvertie noteikumi ir uzskatāmi ne vien par speciālajām tiesību normām, bet tiem ir arī izsmeļošs raksturs (spriedums, 2017. gada 14. septembris, *Nogueira* u.c., C-168/16 un C-169/16, EU:C:2017:688, 51. punkts).
- 26 Attiecībā uz pretprasībām Regulas Nr. 44/2001 6. panta 3. punktā paredzētā norma ir ietverta minētās regulas 20. panta 2. punktā (spriedums, 2008. gada 22. maijs, *Glaxosmithkline* un *Laboratoires Glaxosmithkline*, C-462/06, EU:C:2008:299, 22. punkts).
- 27 Tādējādi jau no Regulas Nr. 44/2001 20. panta 2. punkta formulējuma vien izriet, ka darbinieka tiesības uz aizsardzību ar jurisdikcijas normām, kas ir labvēlīgākas darbinieka interesēm, neietekmē tiesības celt pretprasību tiesā, kurā ir celta pamatprasība.
- 28 No tā izriet, ka, kamēr vien tiek ievērotas darbinieka tiesības izvēlēties tiesu, kurai ir jurisdikcija izskatīt viņa prasību, mērķis nodrošināt šim darbiniekam lielāku labvēlību ir sasniegts un Regulas Nr. 44/2001 20. panta 2. punkta izpratnē nav jāierobežo iespēja izskatīt šo prasību kopā ar pretprasību.
- 29 Attiecībā uz jēdzienu “pretprasība”, kas nav definēts Regulas Nr. 44/2001 20. panta 2. punktā, ir jāņem vērā Tiesas sniegtā interpretācija Regulas Nr. 44/2001 6. panta 3. punktā ietvertajam jēdzienam “pretprasība”, paturot prātā šī sprieduma 26. punktā atgādināto. No Tiesas judikatūras izriet, ka nolūkā nodrošināt pareizu tiesvedību tiesa ar īpašu jurisdikciju pretprasības jomā ļauj pusēm vienā un tajā pašā tiesvedībā un vienā un tajā pašā tiesā noregulēt visus savus savstarpējos prasījumus, kuriem ir viena un tā pati izcelsme. Tas ļauj izvairīties no nevajadzīgiem un vairākiem procesiem (spriedums, 2016. gada 12. oktobris, *Kostanjevec*, C-185/15, EU:C:2016:763, 37. punkts).
- 30 Šādas kopējas pamatprasības un pretprasības izcelsmes pamatā var būt gan līgums, gan – kā ģenerāladvokāts ir norādījis secinājumu 42. punktā – pamatlietai līdzīga faktiskā situācija.

- 31 Šajā ziņā ir jāatgādina, ka *Livio Guida* vispirms bija noslēdzis darba līgumu ar *PL Italy*, kurai pilnībā pieder *PL Poland*, ar kuru viņš pēc tam noslēdza atsevišķu “paralēlu” darba līgumu un uz kura pamata *PL Italy* balstīja savu pretprasību. Lai arī *Livio Guida* celtā prasība attiecās uz sākotnējo līgumu, viņa atļaušana no darba sabiedrībā *PL Italy*, kuru *Livio Guida* šajā tiesvedībā apstrīd, ir balstīta uz tiem pašiem faktiem, kuri ir *PL Italy* celtās pretprasības pamatā.
- 32 Šādos apstākļos ir jāuzskata, ka *Livio Guida* un *PL Italy* savstarpējiem prasījumiem ir kopēja izcelsme šā sprieduma 29. punktā minētās judikatūras izpratnē un līdz ar to tiesai, kurā ir celta pamatprasība, ir jurisdikcija izskatīt pretprasību.
- 33 Visbeidzot, ņemot vērā, ka tiesa, kurā darbinieks ir cēlis pamatprasību, darba devējam iepriekš nebija zināma, par būtisku nevar tikt uzskatīts fakts, ka darba devējs prasījumu, uz kuru ir balstīta pretprasība, ir ieguvis tikai pēc vēršanās šajā tiesā.
- 34 No visa iepriekš minētā izriet, ka Regulas Nr. 44/2001 20. panta 2. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tādā situācijā kā pamatlietā aplūkotā ar šo normu darba devējam ir piešķirtas tiesības tiesā, kas likumīgā kārtībā izskata darbinieka celtu pamatprasību, celt pretprasību, kuras pamatā ir prasījuma cesijas līgums, ko darba devējs ar sākotnējo kreditoru ir noslēguši tikai pēc minētās pamatprasības celšanas.

Par tiesāšanās izdevumiem

- 35 Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto pušu izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (trešā palāta) nospriež:

Padomes Regulas (EK) Nr. 44/2001 (2000. gada 22. decembris) par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi civillietās un komercietās 20. panta 2. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tādā situācijā kā pamatlietā aplūkotā ar šo normu darba devējam ir piešķirtas tiesības tiesā, kas likumīgā kārtībā izskata darbinieka celtu pamatprasību, celt pretprasību, kuras pamatā ir prasījuma cesijas līgums, ko darba devējs ar sākotnējo kreditoru ir noslēguši tikai pēc minētās pamatprasības celšanas.

[Paraksti]